

การพัฒนาดนตรีในบริบทของภาคใต้: วงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา An Examination of Community Music Development: A Case Study of the Songkhla Youth Winds

ภูษิต สุวรรณมณี *¹
Pusit Suwanmanee *¹

บทคัดย่อ

การพัฒนาดนตรีภาคใต้ของไทยได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคม วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของพื้นที่ วงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลาเป็นหนึ่งในตัวอย่างสำคัญของการพัฒนาดนตรีระดับชุมชนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ดนตรีของเยาวชน ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายดนตรีท้องถิ่น บทความนี้มุ่งศึกษากระบวนการพัฒนา บทบาทและผลกระทบของวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลาต่อชุมชนในบริบทของดนตรีภาคใต้ รวมถึงบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะทางดนตรีของเยาวชน โดยมีระบบการฝึกซ้อมและถ่ายทอดความรู้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นระบบ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์และเผยแพร่ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ของไทย โดยการนำเสนอเพลงพื้นบ้านร่วมกับดนตรีร่วมสมัยเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างดนตรีตะวันออกและดนตรีตะวันตก

ในแง่ของผลกระทบต่อชุมชน วงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา มีบทบาทในการสร้างความสามัคคีและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ผ่านกิจกรรมทางดนตรีที่เปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ทั้งยังช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และกระตุ้นให้เกิดความสนใจดนตรีมากขึ้น กลุ่มเยาวชนส่งผลให้เกิดความยั่งยืนทางดนตรี บทความนี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาดนตรีในภาคใต้โดยเฉพาะบริบทของวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา ไม่เพียงเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนเท่านั้นแต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญ

* corresponding author, email: posit.su@skru.ac.th

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

¹ Lecturer in Music, Faculty of Fine and Applied Arts, Songkhla Rajabhat University

ในการรักษาวัฒนธรรมดนตรีภาคใต้ของไทย ช่วยสร้างเครือข่ายดนตรีที่แข็งแกร่ง และส่งเสริมความยั่งยืนของดนตรีชุมชนในระยะยาว

คำสำคัญ : วงดุริยางค์เครื่องลม / ดนตรีชุมชน / เยาวชนดนตรี

Abstract

The development of southern Thai music is influenced by the social, cultural, and historical context of the area. The Songkhla Youth Winds is one of the important examples of community-level music development that promotes youth musical learning and strengthens local music networks. This article aims to study the development process, roles, and impacts of the Songkhla Youth Winds on the community in the context of southern music, including its important role in developing youth musical skills through a systematic training system and knowledge transfer through a systematic teaching and learning process. In addition, the orchestra acts as a center for preserving and disseminating southern Thai folk music by presenting folk songs together with contemporary music to create a link between Eastern and Western music.

In terms of community impact, the Songkhla Youth Winds plays a role in building local unity and pride through musical activities that provide opportunities for youth and the public to participate both locally and nationally. It also helps promote the creative economy and stimulates greater interest in music among the youth, resulting in musical sustainability. This article suggests that the development of music in the South, especially in the context of the Songkhla Youth Winds, not only strengthens the potential of the youth but is also an important factor in preserving the musical culture of southern Thailand, helping to create a strong musical network and promoting the sustainability of community music in the long run.

Keywords: Wind Band / Community Music / Youth

บทนำ

ดนตรีเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชนทั้งในด้านความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกันเป็นทีม และการเสริมสร้างวินัยในตนเอง โดยเฉพาะในบริบทของภูมิภาคต่าง ๆ ดนตรีสามารถสะท้อนถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่น และเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงชุมชนเข้าด้วยกัน สำหรับภาคใต้ของประเทศไทย แม้จะมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและประเพณีที่โดดเด่น แต่ในด้านการพัฒนาดนตรีสมัยใหม่ โดยเฉพาะดนตรีประเภทวงดุริยางค์เครื่องลม (wind band) ยังอยู่ในช่วงของการสร้างพื้นฐานและการขยายโอกาสสู่เยาวชน การตั้งวงดนตรีในบริบทของชุมชนไม่ได้เป็นเพียงกิจกรรมเพื่อความบันเทิง แต่เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งทางสังคม แนวคิดหลักของการใช้ดนตรีเพื่อพัฒนาชุมชนตั้งอยู่บนฐานของดนตรีชุมชน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนไม่จำกัดเฉพาะผู้มีพื้นฐานทางดนตรีเท่านั้นแต่เปิดกว้างให้ทุกคนสามารถเข้ามาเรียนรู้ แสดงออก มีบทบาทในการสร้างวัฒนธรรมร่วมกันผ่านเสียงดนตรี Higgins, L. (2012 : 229) อธิบายว่า ดนตรีชุมชน คือ กระบวนการทางดนตรีที่เปิดโอกาสให้ผู้คนมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาค ไม่เน้นลำดับขั้นทางทักษะดนตรีหรือรูปแบบดนตรีใดรูปแบบหนึ่ง การตั้งวงดนตรีในชุมชนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาอัตลักษณ์ส่วนบุคคล สร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เข้าร่วม

ในบริบทของเยาวชน การตั้งวงดนตรีเป็นช่องทางสำคัญในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับการเรียนรู้ นอกห้องเรียน พัฒนาทักษะทางสังคม ความรับผิดชอบ ความมีวินัยและการทำงานเป็นทีม ล้วนเป็นทักษะสำคัญสำหรับการใช้ชีวิตในสังคม วงดนตรียังสามารถทำหน้าที่เป็น “พื้นที่ทางวัฒนธรรม” (cultural space) เป็นจุดศูนย์กลางในการอนุรักษ์ถ่ายทอดภูมิปัญญาทางดนตรีของท้องถิ่น การผสมผสานระหว่างดนตรีพื้นบ้านและดนตรีร่วมสมัยช่วยเชื่อมโยงคนรุ่นใหม่เข้ากับรากเหง้าทางวัฒนธรรมทำให้เกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่นและเสริมสร้างความมั่นคงทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน วงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลาเป็นตัวอย่างสำคัญของกลุ่มดนตรีเยาวชนที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐ สถานศึกษาและชุมชน มีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาทักษะดนตรี สร้างเครือข่ายดนตรีระดับท้องถิ่น ไม่เพียงมีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนด้านดนตรีแต่มีส่วนสำคัญ

ในการรักษาดนตรีพื้นบ้านของภาคใต้ให้คงอยู่ในบริบทของสังคมร่วมสมัย ช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมาการจัดตั้งวงดุริยางค์เยาวชนระดับภูมิภาคได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรทางการศึกษาและวัฒนธรรม เช่น ภาคใต้ของประเทศไทย แม้มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมอยู่ แต่โอกาสในการเข้าถึงดนตรีสากลยังคงกระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองหรือศูนย์กลางทางการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ Pongsuwan, C. (2019 : 10-11)

วงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา ถือเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจในแง่ของการนำดนตรีมาใช้เป็นเครื่องมือในการลดช่องว่างทางสังคมและส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนในท้องถิ่นอย่างเท่าเทียม ไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับทักษะทางดนตรีของสมาชิกในวงเท่านั้นแต่ยังมีบทบาทในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้แก่เยาวชน สามารถหลีกเลี่ยงจากปัจจัยเสี่ยงทางสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ความรุนแรงในครอบครัวหรือการเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้การพัฒนาดนตรีในบริบทของภาคใต้ยังต้องเผชิญกับความท้าทายเฉพาะด้าน เช่น ความหลากหลายของศาสนา ความเชื่อ และความคาดหวังของชุมชน ที่อาจมีผลต่อการยอมรับรูปแบบดนตรีสมัยใหม่ในพื้นที่บางแห่งอย่างไรก็ตามความสำเร็จของวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลาแสดงให้เห็นถึงศักยภาพ การปรับตัวและสร้างสรรค์กิจกรรมที่เชื่อมโยงความเป็นสากลกับรากเหง้าทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืน ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลาในบริบทของการพัฒนาดนตรีภาคใต้ ไม่เพียงแต่มีคุณค่าทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังเป็น การเปิดพื้นที่สนทนาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมศิลปะให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของภูมิภาคอย่างยั่งยืน

บริบทดนตรีภาคใต้

ดนตรีภาคใต้ของประเทศไทยมีความโดดเด่นและหลากหลาย อันเนื่องมาจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ผสมผสานระหว่างอิทธิพลของไทยพุทธ มลายูและจีน สะท้อนผ่านเสียงดนตรี บทเพลง เครื่องดนตรีและรูปแบบการแสดงพื้นบ้าน หนึ่งในลักษณะเฉพาะของดนตรีภาคใต้คือการผสมผสานระหว่างเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น ปี่โนรา กลองรำมะนา กับจังหวะและทำนองที่มีอิทธิพลจากวัฒนธรรมมลายู โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส เพลงพื้นบ้าน เช่น เพลงรองเง็ง โนรา หรือหนังตะลุง ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางดนตรีที่สืบทอดมาอย่างยาวนานและยังคง

มีบทบาทในพิธีกรรม งานบุญ และวิถีชีวิตของชุมชน Duangsungnoen, K. (2020 : 50 – 51) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อปรับตัวตามยุคสมัยโดยมีการผสมผสานดนตรีพื้นบ้านเข้ากับดนตรีสมัยใหม่ เช่น การนำเครื่องเป่าวงโยธวาทิตมาใช้ในการบรรเลงเพลงพื้นบ้าน การสร้างวงดนตรีเยาวชนในโรงเรียนและชุมชนเป็นการเปิดพื้นที่ให้เยาวชนได้เรียนรู้ดนตรีจากรากเหง้าและพัฒนาสู่รูปแบบใหม่ เช่น วงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา เป็นตัวอย่างที่ดีของการบูรณาการดนตรีพื้นถิ่นเข้ากับดนตรีร่วมสมัย เพื่ออนุรักษ์ ส่งเสริมและสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนรุ่นใหม่ ดนตรีในภาคใต้จึงมีลักษณะเป็น “วัฒนธรรมที่มีชีวิต” (living culture) ที่พร้อมจะปรับเปลี่ยนขยายตัว และพัฒนาไปพร้อมกับสังคมโดยไม่สูญเสียรากฐานดั้งเดิม

วงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา (Songkhla Youth Winds)

ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 โดยแนวคิดของ อาจารย์ ดร.นิพัทธ์ กาญจนะหุต และผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระศักดิ์ อักษรถึง อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาดนตรีสากลของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ณ ขณะนั้น ที่อยากให้จังหวัดสงขลา มีวงดนตรีเครื่องลมเยาวชนประจำเมือง เพื่อพัฒนาทักษะทางด้าน การรวมวงใหญ่ การปฏิบัติเครื่องดนตรีสากลตามความถนัด อีกทั้งพัฒนาเยาวชนต้นแบบให้กับวงโยธวาทิตในจังหวัด รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เปิดการแสดงครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2544 ณ ห้องทองจันทร์ หงส์ดารมย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

มากกว่า 2 ทศวรรษ ที่วงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลาได้สร้างแรงบันดาลใจให้กับเยาวชนภาคใต้ในการต่อยอดทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้านดนตรี ทำให้เกิดผลผลิตมากมายออกสู่สาธารณชน ยกกระดับสังคมดนตรีของประเทศไทยให้มีความแข็งแกร่งขึ้น นี่เป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างนักดนตรีจนหลายคนสามารถก้าวสู่เวทีระดับโลก เช่น เป็นนักดนตรีประจำวง Royal Bangkok Symphony Orchestra, Thailand Philharmonic Orchestra อีกทั้งหลายคนก้าวสู่เวทีระดับนานาชาติ สร้างชื่อเสียงให้ประเทศไทยอย่างมากมาย

วงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา ได้ดำเนินกิจกรรมที่สร้างและสนับสนุนเยาวชนลูกหลานชาวใต้ ของพวกเราที่มีความสามารถทางดนตรีให้มีโอกาสได้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมดนตรีนานาชาติมากขึ้น ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคม ห่วงไกลยาเสพติดและสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ โดยในปี พ.ศ. 2567 ได้คัดเลือกนักเรียน นักศึกษา ที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี เป็นสมาชิก รุ่นที่ 3 และได้รับการฝึกฝน

เรียนรู้ พัฒนาทักษะการบรรเลงดนตรีอย่างถูกวิธีจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญแต่ละ
เครื่องมือ โดยได้จัดค่ายฝึกอบรมดนตรี ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เมื่อวันที่
17 - 21 มิถุนายน 2567 นำโดย อาจารย์ ดร.นิพัทธ์ กาญจนะหุต

ภาพที่ 1 ฝึกซ้อมใหญ่การแสดงดนตรีวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา
ณ หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

2. การคัดเลือกสมาชิก

เนื่องด้วยความแข็งแรงของกิจกรรมวงโยธวาทิตตามสถาบันการศึกษา
ในจังหวัดสงขลา ค่อนข้างมีมาตรฐานสากล สังเกตได้จากวงโยธวาทิตหลายสถาบัน
เข้าร่วมการประกวด ได้รับรางวัลชนะเลิศทั้งในและต่างประเทศอยู่บ่อยครั้ง กิจกรรม
ประเภทนี้จึงได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทำให้เยาวชนที่เข้าร่วมมีจำนวนมาก จาก
แนวคิดดังกล่าวทำให้คณะดำเนินงานมีการรับสมัครเยาวชนเพื่อเข้าเป็นสมาชิก
ประจำวงในแต่ละปี มีขั้นตอนการคัดเลือกผู้สมัครโดยกรรมการไม่เห็นตัวผู้เล่น มักใช้
ผ้าม่านกัน (Blind Audition) เพื่อหลีกเลี่ยงอคติด้านเพศ เชื้อชาติ หรือรูปลักษณ์
ภายนอก นิยมใช้ในการคัดนักดนตรีเข้าสู่วงออร์เคสตราใหญ่ ๆ เช่น New York
Philharmonic เป็นต้น โดยทีมวิทยากรผู้เชี่ยวชาญแต่ละเครื่องมือเป็นผู้กำหนด
เกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. บรรเลงบันไดเสียง ไม่เกิน 3 ชาร์ป 3 แพลต
2. บทประพันธ์มาตรฐานของการรวมวงดุริยางค์เครื่องลม โดยบรรเลง
เฉพาะห้องเพลงตามที่คณะกรรมการเป็นคนกำหนด

ภาพที่ 2 บรรยายภาพการคัดเลือกสมาชิกวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา

จากภาพที่ 2 การคัดเลือกสมาชิกวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2567 ซึ่งมีตัวแทนเยาวชนดนตรีจากสถาบันการศึกษา ในจังหวัดสงขลาและใกล้เคียงที่ได้สมัครการเข้าร่วมกว่า 100 คน จากจำนวน 12 สถาบันการศึกษา ดังนี้

- 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- 2) มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา
- 3) โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา
- 4) โรงเรียนวรรณรีเฉลิม จังหวัดสงขลา
- 5) โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดหัวป้อมนอก)
- 6) โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา
- 7) โรงเรียนหาดใหญ่รัฐประชาสรรค์
- 8) โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2
- 9) โรงเรียนสะเดาซรรค์ชัย (กัมพลานนท์อนุสรณ์)
- 10) โรงเรียนพัทลุง จังหวัดพัทลุง
- 11) โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) จังหวัดยะลา
- 12) โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา

2. การฝึกซ้อม

การฝึกซ้อมวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชน เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางดนตรี การเสริมสร้างวินัยและการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้กับเยาวชน โดยเฉพาะในบริบทของกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงผลการแสดง แต่เน้นกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างยั่งยืน การฝึกซ้อมที่มีประสิทธิภาพจึงควรอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีดนตรี จิตวิทยาการเรียนรู้และหลักการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบหนึ่งในทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและน่าสนใจ คือ ทฤษฎีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ทางดนตรีของเอ็ดวิน กอร์ดอน (Gordon, E. E., 1997) กล่าวไว้ว่า เด็กและเยาวชนสามารถพัฒนา "audiation" หรือความสามารถในการได้ยินและเข้าใจดนตรีภายในใจได้ หากได้รับการฝึกฝนในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยต้องเริ่มจากการฟัง การจำแนกเสียง และการเลียนแบบก่อนพัฒนาไปสู่การอ่านโน้ตและการแสดงออกทางดนตรี

สำหรับการฝึกซ้อมในวงดุริยางค์เครื่องลมนั้น จำเป็นต้องอาศัยหลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) สามารถช่วยให้เยาวชนพัฒนาการทำงานเป็นทีม การฟังผู้อื่นและการปรับตัวให้เข้ากับเสียงรวมของวงดนตรี โดยผู้ฝึกสอนมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรม ฝึกซ้อมเป็นกลุ่มย่อย ฝึกแยกเครื่อง และฝึกซ้อมรวม เพื่อให้สมาชิกในวงมีโอกาสได้ฝึกทั้งด้านเทคนิคส่วนบุคคลและการประสานงานร่วมกัน

จากแนวคิดข้างต้นการฝึกซ้อมของวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา ใช้วิธีการซ้อมแบบร่วมมือพัฒนา การทำงานเป็นทีม ฝึกซ้อมเป็นกลุ่มย่อย ฝึกแยกเครื่องและฝึกซ้อมรวม เน้นการเข้าค่ายอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 5 วัน โดยก่อนเข้าค่ายนับตั้งแต่วันประกาศรายชื่อทางวงมีโน้ตเพลงให้สมาชิกโหลดเพื่อซ้อมส่วนตัวล่วงหน้าอย่างน้อย 2 เดือน เพื่อฝึกฝนความรับผิดชอบของสมาชิกในการรองรับความเป็นนักดนตรีมืออาชีพ แตกต่างจากวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนอื่น ๆ ที่มีการฝึกซ้อมเป็นประจำทุกสัปดาห์ จากนั้นช่วงระยะเวลาเข้าค่ายมีการฝึกแยกตามกลุ่มเครื่องดนตรีกับวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ กลุ่มเครื่องลมไม้ กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองและกลุ่มเครื่องตี เพื่อให้สมาชิกได้ฝึกทักษะเฉพาะของเครื่องดนตรีของตนเอง จากนั้นจึงรวมวงเพื่อฝึกซ้อมร่วมกัน โดยเน้นการฟังซึ่งกันและกัน การควบคุมจังหวะ การปรับเสียงให้กลมกลืนและการแสดงอารมณ์ของบทเพลง นอกจากนี้การเลือกบทเพลงควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับฝีมือ

ของสมาชิก โดยค่อย ๆ เพิ่มความยากและความหลากหลายของบทเพลงเพื่อท้าทายและกระตุ้นการพัฒนา สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการประเมินผลและการสร้างแรงจูงใจ เช่น การจัดกิจกรรมแสดงผลงานประจำปี การมอบเกียรติบัตรหรือรางวัลให้กับผู้มีพัฒนาการที่โดดเด่น ตลอดจนการจัดเวทีให้สมาชิกได้แสดงความสามารถต่อสาธารณชน เช่น งานประจำจังหวัด งานเทศกาล หรือกิจกรรมเพื่อสังคม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ภาพที่ 3 บรรยากาศการฝึกซ้อมตามกลุ่มเครื่องมือและรวมวง

องค์ประกอบสำคัญของการฝึกซ้อมอีกประการหนึ่ง คือ การเลือกบทเพลงให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของสมาชิก โดยเริ่มจากเพลงง่ายที่ช่วยสร้างความมั่นใจ แล้วค่อย ๆ เพิ่มระดับความยากเพื่อพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ควรเลือกเพลงที่หลากหลาย เช่น เพลงไทยร่วมสมัย เพลงสมัยนิยม เพลงสากล เพลงประกอบภาพยนตร์ บทเพลงพระราชนิพนธ์ หรือบทเพลงมาตรฐานการรวมวงดุริยางค์เครื่องลม เป็นต้น

3. การจัดการแสดงดนตรี

การแสดงดนตรีเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในหลายมิติ ทั้งในด้านศิลปะ การศึกษา การสื่อสารและการพัฒนาทางสังคม การจัดการแสดงดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยถ่ายทอดบทเพลงให้เกิดความประทับใจแก่ผู้ชมเท่านั้น แต่สะท้อนถึงความสามารถในการวางแผน การบริหารจัดการและการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบของผู้จัดและผู้แสดง เริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของการแสดง อาจเป็นเพื่อการศึกษา การสร้างความบันเทิง การแสดงออกทางวัฒนธรรมหรือการหารายได้สนับสนุนกิจกรรม จากนั้นเข้าสู่ขั้นตอนการวางแผน ต้องพิจารณาประเด็นสำคัญ เช่น ประเภทของการแสดง (เช่น วงดนตรีคลาสสิก วงโยธวาทิต

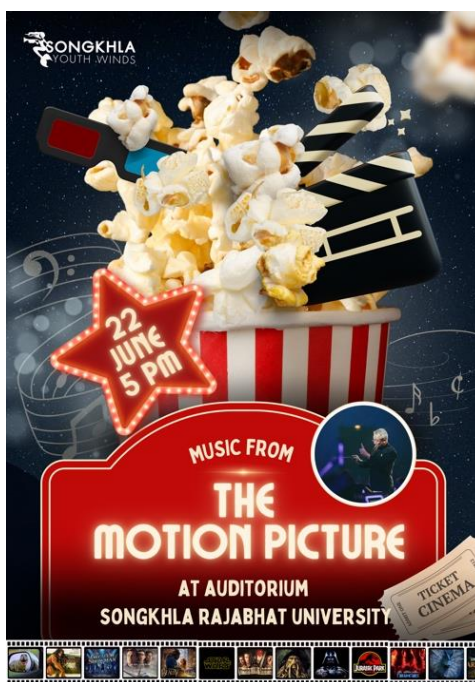
วงดนตรีสมัยนิยม) กลุ่มเป้าหมาย สถานที่ งบประมาณ และระยะเวลาในการเตรียมการ องค์ประกอบสำคัญของการจัดการแสดงดนตรี ได้แก่ การคัดเลือกบทเพลงที่เหมาะสม การจัดตารางการฝึกซ้อม การดูแลด้านอุปกรณ์เครื่องดนตรีและระบบเสียง ตลอดจนการประชาสัมพันธ์งานให้เข้าถึงกลุ่มผู้ชมเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้แสดงดนตรีต้องมีการเตรียมตัวทั้งด้านเทคนิค ทักษะและความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้การแสดงมีคุณภาพตามที่ตั้งเป้าไว้ Thongkaew, S. (2015 : 97-99)

กระบวนการจัดการแสดงของวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลาเริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของการแสดง เช่น เพื่อแสดงผลงานของสมาชิกในรอบปี จากนั้นเข้าสู่ขั้นตอนการคัดเลือกบทเพลง โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของสมาชิก ความยาวของการแสดงและบริบทของงาน อาจมีทั้งเพลงไทยร่วมสมัยที่ประพันธ์ขึ้นโดยนักประพันธ์ชาวไทย เพลงมาตรฐานของวงดุริยางค์เครื่องลม เพลงพระราชนิพนธ์หรือเพลงสากล ดังตัวอย่างล่าสุดของการแสดงดนตรีวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2567 ณ หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้นำบทเพลงประกอบภาพยนตร์ชื่อดัง มาเป็นรายการแสดงดนตรีเพื่อสร้างความหลากหลายให้กับการแสดง ในวันจัดแสดงจริงต้องมีการดำเนินงานตามแผนอย่างรอบคอบ เริ่มตั้งแต่การจัดสถานที่ การต้อนรับแขกผู้มีเกียรติการดำเนินรายการ การควบคุมเวลาและการดูแลความเรียบร้อยของสมาชิกในวง การสร้างบรรยากาศที่ดีภายในงานและความพร้อมล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้การแสดงประสบความสำเร็จและเป็นที่ชื่นชมของผู้ชม

ภายหลังจากการแสดงเสร็จสิ้น การประเมินผลถือเป็นอีกหนึ่งขั้นตอนที่ไม่ควรมองข้าม เพื่อเป็นการสะท้อนความคิดเห็นของผู้ชม การรับฟังข้อเสนอแนะจากทีมวิทยากร และการสรุปผลร่วมกันภายในวงสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้วงสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต

ภาพที่ 4 บรรยากาศการแสดงดนตรีของวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา
ณ หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาพที่ 5 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์
การแสดงดนตรี Music From The Motion Picture วันที่ 22 มิถุนายน 2568
ณ หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

โดยสรุปแล้ว การพัฒนาดนตรีภาคใต้โดยวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา ควรได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านเครื่องดนตรี งบประมาณและบุคลากรผู้ฝึกสอน รวมถึงการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เรียนรู้จากวิทยากรภายนอก หรือเข้าร่วมกิจกรรม แลกเปลี่ยนกับวงดนตรีเยาวชนในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่จาก แนวคิดดังกล่าวทำให้วงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา เป็นวงหนึ่งที่สามารถพัฒนา และเสริมสร้างเยาวชนในชุมชนทางด้านดนตรีภาคใต้ รวมถึงแสดงศักยภาพต่อ สาธารณชนทั่วโลกให้เป็นที่ยอมรับ ตลอดจนพัฒนาทักษะความรู้ความเข้าใจแต่ละ เครื่องดนตรีได้เป็นอย่างดี การพัฒนาดนตรีในบริบทของภาคใต้ไม่อาจแยกออกจาก บริบททางวัฒนธรรม สังคม และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของ ภูมิภาคนี้ ดนตรีจึงทำหน้าที่มากกว่าความบันเทิงแต่เป็นกลไกสำคัญในการสร้าง ความสามัคคี สื่อสารคุณค่าทางวัฒนธรรม และธำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชุมชน ในกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ การพัฒนาดนตรีจึงจำเป็นต้องมีรูปแบบที่ ทันสมัยแต่ยังคงเคารพรากเหง้าทางวัฒนธรรม การจัดตั้งวงดนตรีระดับชุมชนหรือ ระดับเยาวชนจึงกลายเป็นช่องทางสำคัญในการถ่ายทอดดนตรีพื้นบ้านสู่คนรุ่นใหม่

วงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา เป็นกรณีตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึง พลังของดนตรีในฐานะเครื่องมือพัฒนาทั้งบุคคลและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้เยาวชนได้พัฒนาทักษะทางดนตรีและการทำงานร่วมกันเท่านั้น แต่ยังเป็นเวทีสำคัญที่เปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างรุ่น ถ่ายทอดองค์ความรู้ ท้องถิ่น และกระตุ้นให้เยาวชนหันกลับมาตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ที่ตนเป็นเจ้าของ วงดนตรีในลักษณะนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงกิจกรรมเสริมสำหรับเยาวชน แต่เป็น “พื้นที่ทางวัฒนธรรม” ที่ทำหน้าที่ธำรง รักษา และพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม อย่างมีชีวิตชีวา และส่งผลดีในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้าน จิตใจ และด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ดังนั้น การส่งเสริมและพัฒนาวงดุริยางค์เยาวชน ในลักษณะเดียวกับวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนสงขลา จึงควรได้รับการสนับสนุน อย่างต่อเนื่องจากภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ท้องถิ่น สถานศึกษา หรือ องค์กรวัฒนธรรม เพื่อให้ดนตรีในชุมชนยังคงมีชีวิตและมีบทบาทในการพัฒนาทั้ง เยาวชนและชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- Duangsungnoen, K. (2018). *dontrīchumchon : kānsuksā̄næōkhit læ kāṇprayukchai nai kāṇphatthanāsangkhom* [Community music: A study of concepts and applications for social development]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Gordon, E. E. (1997). *Learning sequences in music: Skill, content, and patterns*. Chicago : GIA Publications.
- Higgins, L. (2012). *Community music: In theory and in practice*. Oxford : Oxford University Press.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1994). *Cooperative learning in the classroom*. Arlington : ASCD.
- Pongsuwan, C. (2019). *dontrīkap kāṇphatthanāyaowachon nai sangkhom phahu watthanatham phāk tai* [Music and Youth Development in the Multicultural Society of Southern Thailand.] Songkhla : Thaksin University.
- Thongkaew, S. (2015). *kāṇchatkāṇ sadǣng sinlapa kāṇ sadǣng nai radap matthayommasuksā̄ . samnakphim kānsuksā̄ watthanatham* [Performing arts management in secondary education]. Bangkok: Cultural Education Publishing.